

Skansen med guidning blanktrådslinjen och posthuset med växel 7 sept 2021

Vi möttes av ett härligt sensommarväder innanför Skansens entré. Winnie som varit ansvarig att hålla ihop träffen kunde efter lite förseningar räkna in alla 22 deltagarna. Eller var vi 24 st?

Det blev en hel del kära återseenden efter 1,5 års pandemiisolering för många. Det var nog flera som löste årskort på Skansen då entré en gång kostar 200 kr för pensionär och årskort 345 kr.

Det var ingen direkt trängsel en vardagstisdag kl 11 och MAS gruppen kunde lugnt ta rulltrappan utan kö och vandra till första målet, posthuset och telestationen med växel. Vi hälsades välkomna av Henrik Lundin, Per-Erik Tibblin och Skansens guide för posthuset.

Logistiken och uppdelning i grupper var detaljplanerad och undertecknad hamnade först i den större utomhusgruppen som leddes Per-Erik Tibblin.

Vid posthuset där växeln finns kan man säga att linjen börjar. Karaktäristiskt för den sk spännstolpen där linjen börjar eller slutar är att spännregeln som isolatorerna sitter på är U-formad för att kunna ta upp trådarnas dragkraft när t ex temperaturen växlar och den 3 mm tjocka järntråden ändrar längd. I stolpen sitter också en kabelbox för att koppla ihop blanktrådarna med blykabeln in i huset. Och under den en sk pupinbox som innehåller spolar som minskar dämpningen på långa linjer.

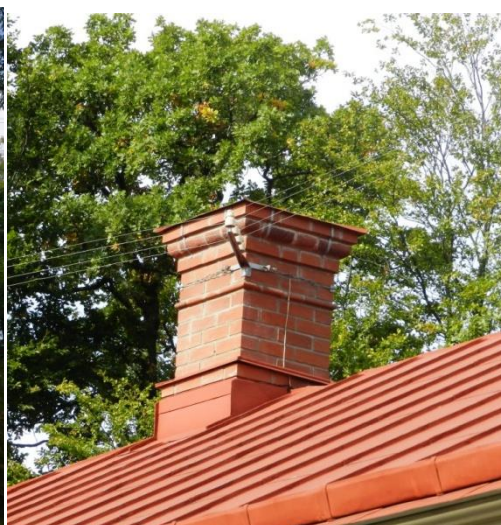
Porslinsisolatorerna är förutom att de isolerar bra också blanka så smuts samlas inte på ytan och jordar signalen. Stolpen till höger har fått tre stävor som stagning när man inte kan gräva ner stolpen tillräckligt djupt. Stolpar utan stag är nergrävda 2,5 m. Avstånden mellan telestolpar är alltid 50 m, men på Skansen kortare för att få plats med olika varianter av stolpar.

Om du vill läsa mer om Skansenlinjen så har du en 5-sidig beskrivning [här](#).

Det finns också mycket information i tidningen Phonetiken som ges ut av [Sveriges Telehistoriska SamlarFörening](#).

Stolpen till vänster är både en spännstolpe med U-formade "spännreglar" som ska ta upp kraften från sektionens trådar och har en stäva för att ta upp kraften för att trådarna byter riktning. Stolpen till höger är en fristående enkelstolpe utan högre dragkrafter på reglarna som är av L-järn. Man ser även här hur stolpen har skarvats.

Vi har här kommit till slutet, eller början på linjen, där det sker en övergång från landsbygdsnät till stadsnät med en tunnare bronstråd med 1 mm diameter. Skorstensfästet bär 4 trådar och det var max antal trådar man hade på skorstensfästet för att inte spännkraften på skorstenen skulle bli för stor.

Telefonkiosken (40-tal?) hade från början en tidstypisk telefon, men tyvärr blev man tvungen att ersätta den med en bild pga klåfingrighet hos besökare. Det gick väl sådär med provringningen från järnhandeln bort till posthuset. Å andra sidan gick det inte bättre med mobilen heller.

Så var det vår tur att bli guidade på postexpeditionen. Att ha postexpedition var ofta en sidosyssla och posten tillämpade någon form av outsourcing där den som bjöd lägst för att göra jobbet fick det. Innebar också att postexpeditionen kunde flyttas en hel del på orten. Postexpeditionerna låg tätt på landsbygden förr i tiden.

Posthuset visar också det tidstypiska att finrummet oftast stod tomt om man inte hade besök. Man var mest i köket för där var det varmt.

Vi tackar för besöket på postexpeditionen och går upp på övervåningen för en demo av växeln.

Växeln som är kopplad till blanktrådslinjen är en proppväxel typ DE. De fanns i olika versioner från 6 upp till 60 nr. Skansens växel har 20 nr och Telegrafverkets beteckning är DE 20. Det var en av de vanligaste växelstationerna inom rikstelefoninätet. Valet att installera en proppväxel på Skansen beror på att de är otroligt funktionssäkra. Sladdväxlarna som många tänker på när man nämner ordet växel är utsatta för ett slitage varje gång de används. Henrik visade på en uppkoppling till den närbelägna telefonapparaten och det fungerade ua.

Så var det dags för lite picknick med smörgås och vin. Winnie och Ann hade rekognoserat en äng alldeles intill Bollnässtorget veckan innan. Till vår lycka hade det tillkommit flera bord och bänkar sen rekogniseringsbesöket. Efter lite omflyttning av borden så kunde vi sitta tillsammans vid ett långbord.

Nygjorda tonfiskmackor och ostmackor kunde avnjutas till både rött vin, vitt vin och bubbelvatten.

Om du besöker Skansen och vill studera telelinjen så kan du mha av en QR-kod och en smart mobil få en annan historia om telelinjen. Notera dock att besök i posthuset endast kan göras vid guidade visningar. Undertecknad passade på och gjorde efter lunchpicknicken en avkopplande rundvandring i det sköna vädret. Efter sista anhalten i glashyttan blev det rulltrappan ner. Skansens rulltrappa är inbjudande till att rutscha ner på räcket men jag höll mig i skinnet ☺

Text Hans Fehrnröm. Bilder Hans Fehrnröm och Ann Flach.